

Sygn. akt IV CSK 62/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (sprawozdawca)

Protokolant Hanna Kamińska

w sprawie z powództwa J.K.

przeciwko Bankowi [...]SA, J.S. - Komornikowi Sądu Rejonowego w B. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 20 kwietnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 października 2005 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną i nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód J.K. domagał się zasądzenia solidarnie od Banku S.A., Komornika przy Sądzie Rejonowym w B. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w O. kwoty 800.000 zł, na która składały się: 385.000 zł tytułem różnicy ceny przejętych przez Bank przewłaszczonej rzeczy, 79.000 zł stanowiących równowartość przejętych przez komornika a nie sprzedanych ruchomości, 100.000 zł jako zadośćuczynienie za cierpienia moralne, utratę rodziny, przeżycia i stresy związane z utratą firmy, majątku i statusu społecznego, 110.000 zł jako równowartość przedsiębiorstwa, 130.000 zł tytułem utraconych korzyści za okres od dnia zlikwidowania przez pozwaną Bank firmy powoda do dnia wytoczenia powództwa.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2005 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił powództwo ustalając, że J.K. prowadził przedsiębiorstwo „O.” i w związku z tą działalnością w okresie od sierpnia 1998 r. do czerwca 2000 r. zawarł z pozwanym Bankiem sześć umów kredytowych. Kredyty zabezpieczone były zastawami rejestrowymi oraz przewłaszczeniem na zabezpieczenie. Zawarte umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie przewidywały, że w przypadku nie spłacenia kredytu wraz z odsetkami i określonymi tam kosztami, Bank może zbyć przewłaszczoną rzecz, zaliczając uzyskaną cenę na spłatę zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu. Z treści umów wynikał obowiązek Banku przedstawienia na piśmie żądania zwrotu i obowiązek dostarczenia przewłaszczonej rzeczy w razie niespłacenia kredytu w terminie. Umowy zastawu rejestrowego przewidywały, że zastawnikowi służy wybór pomiędzy następującymi sposobami dochodzenia zabezpieczonych wierzytelności: sądowe postępowanie egzekucyjne, przejęcie przedmiotu zastawu na własność, sprzedaż przedmiotu zastawu w drodze przetargu publicznego. Bank zobowiązał się zawiadomić powoda na piśmie o zamiarze przejęcia przedmiotu zastawu lub sprzedaży go w drodze przetargu bezpośrednio przed podjęciem wskazanych czynności.

W maju 2001 r. powód zaprzestał wykonywania zobowiązań wobec Banku, a w czerwcu zaprzestał opłacania składek ZUS. W dniu 26 czerwca 2001 r. Bank

wypowiedział powodowi pięć z sześciu udzielonych kredytów, a w dniu 5 lipca 2001 r. wystawiony został bankowy tytuł egzekucyjny na kwotę 1.504.485,18 zł oraz na wydanie wymienionych tam przedmiotów przewłaszczonej i objętych zastawem rejestrowym. W dniu 9 lipca 2001 r. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nadana została klauzula wykonalności.

W trakcie czynności dokonanych w dniach 17 i 19 lipca 2001 r. oraz 28 sierpnia 2001 r. komornik odebrał część ruchomości wyszczególnionych w bankowym tytule egzekucyjnym i wniosku o wszczęcie egzekucji. Przedmioty odebrane dłużnikowi zostały następnie sprzedane różnym osobom, w tym także przedsiębiorstwu „M.”, które uprzednio prowadziło, z inicjatywy pozwanego Banku, rozmowy z powodem w sprawie pełnienia roli inwestora strategicznego. Z rozmów tych „M.” wycofał się po zapoznaniu z dokumentami przedsiębiorstwa powoda.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że działania pozwanych nie spowodowały szkody w majątku powoda. Wprawdzie pozwany Bank nie dopełnił obowiązku zawiadomienia powoda o planowanym przejęciu przedmiotu zastawu oraz nie wezwał go do wydania przedmiotów przejętych na zabezpieczenie, jednak nie pociągnęło to za sobą powstania szkody. Także działania komornika pozostawały w zgodzie z przepisami prawa, co oznacza brak odpowiedzialności komornika oraz Skarbu Państwa. Dodatkowo Sąd wskazał, że podniesiony zarzut przedawnienia jest skuteczny wobec treści art. 769 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wytoczenia powództwa.

Oddalając apelację powoda wyrokiem z dnia 12 października 2005 r. Sąd Apelacyjny podkreślił, że niezgodne z postanowieniami umów działania Banku nie spowodowały szkody w majątku powoda. To na powodzie zaś ciążył obowiązek wykazania poniesionego uszczerbku. Sam fakt naruszenia obowiązków przez zastawnika przy wykonywaniu uprawnień wynikających z zastawu rejestrowego nie prowadzi do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej, jeżeli nie wystąpiła szkoda. Powód nie wykazał również, aby istniała zмова pomiędzy pozwanym Bankiem a przedsiębiorstwem „M.” mająca na celu jego pokrzywdzenie, a także, że Bank nie wykazał należytej staranności w celu uzyskania za przewłaszczone rzeczy ceny odpowiadającej ich rodzajowi i jakości.

Wreszcie, nie została wykazana nieprawidłowość działania komornika oraz powstała w związku z tym szkoda. Sąd drugiej instancji uznał także za trafne ustalenie, że podniesiony zarzut przedawnienia jest skuteczny.

Skarga kasacyjna powoda oparta została na obu podstawach. W ramach naruszenia prawa materialnego wskazuje się art. 22 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 25 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. nr 149, poz.703 ze zm.), art. 22 i 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. nr 133, poz. 882 ze zm.) oraz wskazane postanowienia umów przewłaszczenia i umów zastawniczych. W ramach naruszenia przepisów postępowania - art. 232 i 233 § 1 k.p.c. oraz art. 442 k.c. (art. 769 § 3 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda jest niezasadna. Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów sformułowanych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) Sąd Najwyższy zauważa, że zgodnie z § 3 wskazanego przepisu podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów. Wynika z tego, że w instancji kasacyjnej w obecnym stanie prawnym niedopuszczalne jest dokonywanie oceny ustalonych w sprawie faktów oraz dokonanej przez sąd drugiej instancji ich oceny prawnej. Poza oceną Sądu Najwyższego muszą zatem pozostać zarzuty powoda odnoszące się do pominięcia wniosków dowodowych oraz nienależytego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ponadto, w sferze ustaleń lokować należy kwestię skutecznego podniesienia przez pozwaną Skarb Państwa zarzutu przedawnienia roszczenia powoda. Oznacza to, że dokonana przez Sąd orzekający ocena co do skuteczności tego zarzutu, jest dla Sądu Najwyższego wiążąca.

Odnosząc się zaś do zarzutów naruszenia prawa materialnego trzeba zauważyć co następuje:

Powołany jako naruszony art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. nr 149, poz. 703 ze zm. - dalej: uzr) stanowi, że umowa zastawnicza może przewidywać zaspokojenie zastawnika przez przejęcie przez niego na własność przedmiotu zastawu rejestrowego, jeżeli

przedmiotem tego zastawu są rzeczy występujące powszechnie w obrocie towarowym. Skarżący nie kwestionuje, że w umowach zastawniczych łączących powoda z pozwanym Bankiem odpowiednie postanowienia dotyczyły takich przedmiotów. W art. 22 ust. 2 uzr ustawodawca sprecyzował, z jakim dniem następuje przejęcie przez zastawnika na własność rzeczy ruchomych stanowiących przedmiot zastawu. Artykuł 25 uzr natomiast składa się z trzech jednostek redakcyjnych, przy czym ust. 2 i 3 zawierają uregulowania odnoszące się do uprawnień zastawcy i w ogóle nie miały zastosowania w rozpoznawanej sprawie. Należy więc sądzić, że przedmiotem zarzutu był ust. 1 art. 25 uzr, zgodnie z treścią którego bezpośrednio przed podjęciem czynności mających na celu zaspokojenie zastawnika z przedmiotu zastawu rejestrowego, o których mowa w art. 22 i art. 24, zastawnik powinien na piśmie zawiadomić zastawcę o zamierzonym podjęciu działań zmierzających do zaspokojenia. Naruszenia tych przepisów skarżący upatruje w uznaniu przez Sąd orzekający, że Bank nie wyrządził powodowi szkody naruszając przepisy ustawy.

Co do naruszenia art. 22 ust. 1 pkt 2 uzr była już mowa, należy jednak powtórzyć, że naruszenie tego przepisu nie nastąpiło, gdyż przedmiotem zastawu były rzeczy ruchome występujące powszechnie w obrocie towarowym (powód zresztą tego nie podważał). Podobnie co do dalszych przepisów, nie zostały one naruszone przez Sąd orzekający. Przywołane wyżej sformułowanie zawarte w skardze kasacyjnej, że Sąd uznał, iż pozwany Bank nie wyrządził szkody powodowi, jest nieporozumieniem. Oba Sądy orzekające przyjęły bowiem, że Bank nie dopełnił obowiązku zawiadomienia zastawcy przed podjęciem czynności zmierzających do zaspokojenia z przedmiotu zastawu (a zatem przyjęto naruszenie art. 25 uzr), jednak powód nie wykazał, aby skutkiem takiego naruszenia była szkoda w jego majątku. Trafnie wskazał Sąd Apelacyjny, że samo naruszenie obowiązków przez zastawnika, a bez wystąpienia uszczerbku majątkowego, nie pociąga za sobą powstania odpowiedzialności odszkodowawczej.

Z treści skargi kasacyjnej zdaje się także wynikać, że skarżący prezentuje stanowisko, iż naruszenie przez pozwanego Banka wskazanych wyżej przepisów ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów spowodowało wyłączenie skutku w postaci przejęcia przez zastawnika na własność przedmiotów zastawu.

Tak sformułowany zarzut nie może postać podzielony. Przejęcie na własność przedmiotów zastawu przez zastawnika następuje w drodze jednostronnego oświadczenia woli złożonego przez uprawnionego i z dniem złożenia takiego oświadczenia (por. art. 22 ust. 1 pkt 2 i art. 22 ust. 2 pkt 2 uzr). Naruszenie obowiązku uprzedniego zawiadomienia na piśmie zastawcy o zamiarze podjęcia czynności zmierzających do zaspokojenia zastawnika z przedmiotu zastawu (art. 25 ust. 1 uzr) nie może wyłączyć skutku w postaci przejścia własności. Sankcji takiej nie przewiduje ani art. 22 ani art. 25 uzr. Odmienny pogląd wyrażony w doktrynie, na który powołuje się skarżący, nie ma dostatecznych podstaw prawnych.

Niezasadne są również zarzuty naruszenia art. 22 i 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. nr 133, poz. 882 ze zm. - dalej kse). Artykuł 22 kse stanowi, że komornik obowiązany jest w terminie tygodniowym przekazać uprawnionemu wyegzekwowane należności, a jeżeli dopuści do opóźnienia obowiązany jest do uiszczenia odsetek od kwot otrzymanych i nierozliczonych w terminie. Z przytoczonej treści przepisu wynika, że reguluje on obowiązki komornika względem wierzyciela, a nie względem dłużnika egzekwowanego. Nie jest zatem w ogóle możliwe naruszenie tego przepisu w stosunku do powoda. Z kolei art. 23 kse przewiduje obowiązek komornika naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Sądy orzekające ustaliły zaś, że działania komornika pozostawały w zgodzie z obowiązującymi przepisami. Należy przy tym zauważyć, że podstawą oddalenia żądania powoda w tym zakresie było także niewykazanie powstania szkody. Zatem zarzut naruszenia art. 23 kse należy również uznać za niezasadny.

W skardze kasacyjnej powód podnosi także naruszenie określonych postanowień umów łączących go z pozwanym Bankiem. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone już jest stanowisko, że w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego nie mieści się naruszenie uregulowań umownych. Takie naruszenia mogą stanowić podstawę kasacji wyłącznie w powiązaniu z przepisami prawa materialnego. Nie wskazanie takiego powiązania czyni zarzuty naruszenia postanowień umowy bezskutecznymi.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną powoda (art. 398¹⁴ k.p.c.), biorąc zaś pod uwagę trudną sytuację powoda nie obciążył go kosztami postępowania kasacyjnego (art.102 k.p.c.).